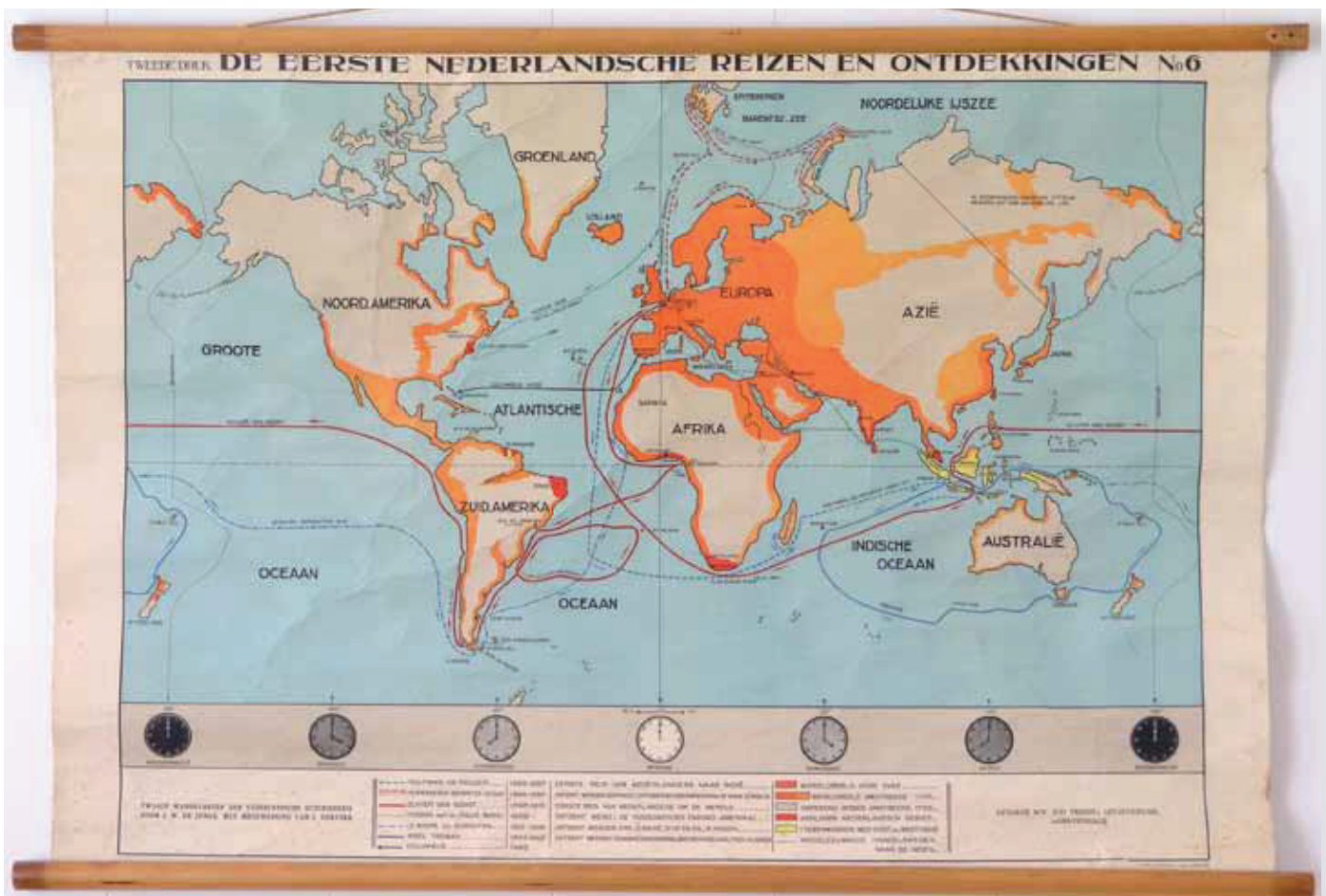

Nederlandse geschiedkundige schoolwandkaarten

'Compleet overzicht Nederlandse geschiedkundige wandkaarten in boekvorm verschenen' kopte het persbericht en trok mijn nieuwsgierigheid. Het vak geschiedenis is immers vaak bestempeld als een overbodig vak. En kaarten horen bij het vak aardrijkskunde, zo was het idee. In dit zeer overzichtelijke boek wordt over een periode vanaf midden 19e eeuw thematisch een reeks geschiedeniswandkaarten beschreven, al worden ook oudere producten en visualisaties uitvoerig besproken. De lezer wordt in het begin al meteen ingewijd in de verschillen tussen 'oude kaart', 'historische kaart' en 'geschiedeniskaart'.

De schrijver neemt ons mee in de geschiedenis van het 'onnutte' vak geschiedenis en de daarmee samenhangende onderwaardering voor het gebruik van afbeeldingen daarbij. Keer op keer stonden vorm en inhoud van dit vak ter discussie en daarmee de te gebruiken visualisaties. Aanschouwelijk onderwijs gerelateerd aan een chronologische tijdbalk was lange tijd in het onderwijs nog niet zo vanzelfsprekend. Overigens worden de in een reeks van jaren geproduceerde producten door de auteur nauwkeurig onder de loep genomen qua kleurgebruik, dynamiek,

periodisering, leesbaarheid en bruikbaarheid. Met name de afstandswerking van dergelijke 'kaarten' lieten het bij klassikaal onderwijs vaak afweten. Je zou de indruk kunnen krijgen dat de op de kaart afgebeelde teksten eerder ondersteunend waren voor de onderwijsgevende dan voor hen die het onderwijs genoten.

Eveneens wordt in een plezierig leesbaar betoog de geschiedenis van de geschiedenis-kartografie uit de doeken gedaan. In een fraaie opbouw worden alle bekende producties per

tijdperiode behandeld en door de grote hoeveelheid illustraties krijgt de lezer een goed beeld van de evolutie van het kaartbeeld-voor-educatieve-doeleinden in de loop der jaren. Deze zijn in een overzichtelijk bibliografisch supplement aan het einde van het boek opgenomen. Hierin zijn vermeld: codering, auteur, kaarttitel, jaar van uitgave, druk en drukker, omvang van het aantal kaartbladen, de hoogte, de breedte en de schaal van de verschillende producties. In het laatste hoofdstuk wordt door de auteur de wens uitgespro-

Compleet overzicht Nederlandse geschiedkundige schoolwandkaarten in boekvorm verschenen

'Nederlandse geschiedkundige schoolwandkaarten. Tevens supplement op: bibliografie en foto-overzicht van de Nederlandse schoolwandkaarten (1801-1975)'. Dat is de volledige titel van het nieuwste boek van antiquariaat De Wereld aan de Wand in Nijmegen. Auteur Lowie Brink heeft alle geschiedkundige schoolwandkaarten die in Nederland zijn uitgegeven in beeld gebracht en beschreven.

Een intensieve speurtocht naar informatie over geschiedkundige (school)kaarten leverde veel boeiend materiaal op. Het eerste gedeelte van deze rijk geïllustreerde uitgave vormt daar de weerslag van. Na een bespreking van het geschiedenisonderwijs en de geschiedeniskartografie in de afgelopen eeuwen worden de Nederlandse geschiedkundige schoolwandkaarten uitgebreid besproken: eerst chronologisch en vervolgens aan de hand van hun kartografische eigenschappen.

Stigma van onnut

Het schoolvak geschiedenis heeft in de paar eeuwen van zijn bestaan steeds last gehad van het stigma van onnut. 'Andere vakken zijn belangrijker,' het is een luxe-vak, werd er gezegd. Maar telkens weer waren er onderwijzers, leraren en historici die zich sterk maakten voor het uitdragen van kennis over het verleden. Lange tijd lag de nadruk op een chronologische, met veel jaartallen gelardeerde behandeling van de politiek-militaire geschiedenis.

Later kwam er meer oog voor culturele, economische en sociale geschiedenis. En vaak werd de geschiedeniswandkaart erbij gehaald om de historische gebeurtenissen te lokaliseren en het onderwijs aanschouwelijker en aantrekkelijker te maken.

Variëteit aan kaarten

Een groot aantal uitgevers - waaronder bekende namen als Brill, Malmberg, Thieme, Van Goor Zonen, Wolters en Ykema - heeft zich bezig gehouden

met geschiedeniswandkaarten. In het tweede gedeelte van het boek zijn alle in Nederland uitgegeven geschiedkundige schoolwandkaarten in de periode 1801-1975 afgebeeld en bibliografisch beschreven. Het boek vormt daarmee een (eenmalig) supplement op een eerdere uitgave van antiquariaat De Wereld aan de Wand: 'Bibliografie en foto-overzicht van de Nederlandse schoolwandkaarten (1801-1975)'. Daarin stonden de aardrijkskundige schoolwandkaarten centraal.

Bestelinformatie

Het met een linnen band uitgevoerde boek 'Nederlandse geschiedkundige schoolwandkaarten' is in eigen beheer uitgebracht in een genummerde oplage van 100 stuks. Het telt 202 pagina's en 138 illustraties in kleur. Bijgevoegd is een cd-rom met duidelijke foto's van de geschiedeniswandkaarten. De uitgave is voor 39 euro (plus 6,95 euro verzendkosten) te bestellen via de website www.wereldaandewand.nl

ken dat hij door de verschijning van dit boek hoopt dat de veronachtzaamde geschiedkundige schoolkaarten weer op gelijke voet komen te staan met de aardrijkskundige school(wand)kaarten. Er was lange tijd sprake van een statusverschil: het behoorde zelfs tot de tragiek van de geschiedenisleraar om met kaarten te moeten zeulen, waar zijn aardrijkskundige collega meer voorrechten genoot

doordat de vaklokalen voor dat vak wel waren voorzien van opbergssystemen.

In het laatste hoofdstuk wordt geconcludeerd dat de geschiedeniswandkaart een gepasseerd station is. Dat lag ook wel in de lijn der verwachtingen. Op geschiedeniskaarten zijn al zoveel grote en machtige rijken en staten opgekomen en weer in het niets verdwenen,

dat de ondergang van de geschiedeniswandkaart geheel in stijl is. Inmiddels geschiedenis van de geschiedeniskaart.

Voor geïnteresseerden: enige haast is geboden want de oplaag is beperkt tot slechts honderd stuks.

Roelof Keppel